

Innhold

Forord	13
Kapittel 1	
Introduksjon	15
1.1 Utviklingstrekk som har skapt interesse for verdier.	16
1.2 Mål og mening med boken	17
Kapittel 2	
Verdier – begreper og avklaringer	19
2.1 Antakelser, definisjoner og funksjoner	20
2.1.1 Fem sentrale antakelser om verdier.	20
2.1.2 Definisjoner og grunnleggende sosiale funksjoner	21
2.2 Verdiklasser	24
2.2.1 Instrumentelle verdier	25
2.2.2 Terminalverdier	26
2.3 Verdier som hierarkier og systemer	26
2.3.1 Kjerneverdier	27
2.3.2 Periferiverdier	29
2.3.3 Verdisystemer	30
2.4 Oppsummering verdier – begreper og avklaringer	31
Kapittel 3	
Verdier og beslektede begreper og konsepter	32
3.1 Kultur	32
3.2 Etikk, moral, dyder og normer	34
3.2.1 Etikk	35
3.2.2 Moral	36
3.2.3 Dyder	36

3.2.4	Normer	38
3.3	Mål	39
3.4	Holdninger	40
3.5	Trekk	40
3.6	Økonomi	41
3.7	Oppsummering verdier og beslektede begreper og konsepter	42
 Kapittel 4		
Verdier i samfunnet		
4.1	Verdienes funksjoner i samfunnet	45
4.1.1	Verdier som nasjonale identitetsmarkører	45
4.1.2	Verdier som myndighetenes redskap	46
4.1.3	Verdier som folkets redskap	48
4.2	Studier av samfunnsverdier	48
4.2.1	Hofstedes verdiklasser	49
4.2.2	World Values Survey	49
4.2.3	Norsk Monitor	50
4.2.4	Andre studier	50
4.3	Kilder til verdier i samfunnet	51
4.3.1	Familien	51
4.3.2	Utdanningssystemet	52
4.3.3	Sosiale grupper	53
4.3.4	Politiske partier	54
4.3.5	Religiøse grupperinger	55
4.4	Oppsummering verdier i samfunnet	56
 Kapittel 5		
Verdier i organisasjoner		
5.1	Kartlegging av organisasjonens verdier	59
5.1.1	Prinsipielle fremgangsmåter	59
5.1.2	Kvalitative metoder	61
5.1.3	Kvantitative metoder	62
5.2	Verdienes betydning for motivasjon	64
5.3	Verdienes betydning for samhold og koordinering	65

5.4	Verdienes betydning for organisatorisk identitet og identifisering.	66
5.5	Verdienes betydning for omdømme.	67
5.6	Verdienes betydning for ekstern tilpasning.	68
5.7	Verdienes betydning for intern endring og utvikling.	69
5.8	Verdienes betydning for effektivitet, kvalitet og sikkerhet.	71
5.9	Verdienes spesielle funksjoner i offentlige organisasjoner.	72
5.9.1	Verdienes etatsspesifikke funksjoner.	74
5.10	Oppsummering verdier i organisasjoner.	75

Kapittel 6

Lederskap gjennom verdier.	77
6.1 Lederskap – definisjoner og avgrensninger.	78
6.1.1 Tradisjonelle definisjoner.	78
6.1.2 Nyere definisjoner.	79
6.2 Trekktilnærmingen.	81
6.2.1 Personligheter.	81
6.2.2 Mentale kapasiteter.	82
6.3 Atferdstilnærmingen.	83
6.4 Situasjonstilnærmingen.	84
6.5 Utfordringer for ledere i dagens organisasjoner.	85
6.5.1 Særegenheter og begrensninger ved mål og regler.	86
6.6 Særtrekk ved verdibasert ledelse.	88
6.6.1 Grunnleggende funksjoner og definisjoner.	88
6.6.2 Skjønn som sentralt element i verdibasert ledelse.	90
6.6.3 Sosial utveksling som sentralt element i verdibasert ledelse.	91
6.7 Tillit og verdibasert ledelse.	94
6.7.1 Definisjoner.	96
6.7.2 Former for tillit.	97
6.7.3 Betingelser for å erverve og tape tillit.	100
6.7.4 Oppsummering tillit og verdibasert ledelse.	107
6.8 Makt og verdibasert ledelse.	108
6.8.1 Verdienes maktpotensial.	109

6.8.2	Verdienes paradoksale egenskaper	110
6.8.3	Institusjonell makt og verdier	112
6.8.4	Tvangsmakt og verdier	113
6.8.5	Belønningsmakt og verdier	114
6.8.6	Normativ makt og verdier	115
6.8.7	Oppsummering makt og verdibasert ledelse	116
6.9	Endring, utvikling, formidling og vedlikehold av verdier	117
6.9.1	Endring av verdier	117
6.9.2	Utvikling av nye verdier	120
6.9.3	Formidling av verdier	121
6.9.4	Vedlikehold av verdier	124
6.10	Oppsummering verdibasert ledelse	126

Kapittel 7

Verdienes problematiske sider	128
7.1 Verdikonflikter	128
7.2 Verdienes iboende motsetninger og optimalnivå	131
7.3 Verdier som ondskapens verktøy	132
7.3.1 Ondskap gjennom ensretting	132
7.3.2 Ondskap gjennom relativisme	136
7.4 Oppsummering verdienes problematiske sider	137

Kapittel 8

Organisatoriske betingelser for verdibasert ledelse	138
8.1 Kultur	139
8.2 Formelle elementer	141
8.2.1 Struktur, teknologi og produksjonsform	142
8.2.2 Regler og rutiner	143
8.3 Tilhørighet	145
8.3.1 Tvangsmessig tilhørighet	145
8.3.2 Kalkulert tilhørighet	146
8.3.3 Normativ tilhørighet	146
8.3.4 Følelsesmessig tilhørighet	146
8.3.5 Gruppetilhørighet	147

8.3.6 Oppsummering tilhørighet.....	148
8.4 Lederlojalitet	148
8.5 Profesjonalitet og fagforeningsstyrke.....	149
8.5.1 Profesjonalitet.....	149
8.5.2 Fagforeningsstyrke.....	150
8.6 Uoversiktligheit, kriser og risiko	151
8.7 Oppsummering organisatoriske betingelser.....	152
 Kapittel 9	
Konklusjoner.....	154
 Litteraturliste	157
 Stikkord	173